

Republika Srbija
VRHOVNI SUD SRBIJE
Gž 45/05
15.09.2005. godina
Beograd

U IME NARODA

Vrhovni sud Srbije u Beogradu, u veću sastavljenom od sudija: Slobodana Dražića, predsednika veća, Jelene Borovac i Vlaste Jovanović, članova veća, u parnici tužioca AA čiji je punomoćnik AB, advokat, protiv tuženog "BB", koga zastupa BV, advokat protiv isplate naknade za tehničko unapređenje, odlučujući o žalbi tužioca izjavljenoj protiv presude Okružnog suda u Subotici broj X P 2/2004 od 27.1.2005. godine u sednici veća održanoj 15.9.2005. godine, doneo je

P R E S U D U

ODBIJA SE žalba tužioca pa se presuda Okružnog suda u Subotici X P 2/2004 od 27.januara 2005. godine POTVRĐUJE.

O b r a z l o ž e n j e

Presudom Okružnog suda u Subotici X P 2/2004 od 27.1.2005. godine, odbijen je tužbeni zahtev tužioca radi isplate naknade za tehničko unapređenje u iznosu od 316.219,00 dinara sa zakonskom zateznom kamatom počev od 18.8.2003. godine do isplate. Obavezan je tužilac da tuženom nadoknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 77.812,50 dinara sa zakonskom zateznom kamatom počev od 27.1.2005. godine do isplate u roku od 15 dana.

Tužilac je izjavio blagovremenu žalbu protiv naznačene presude Okružnog suda u Subotici zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka, zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i zbog pogrešne primene materijalnog prava.

Žalba tužioca nije osnovana.

Po oceni Vrhovnog suda izvedenim dokazima odlučujući o tužbenom zahtevu pravilno je prvostepeni sud utvrdio potrebno činjenično stanje pri čemu nije počinio ni jednu od bitnih povreda odredaba parničnog postupka.

Prvostepeni sud je utvrdio da je tužilac kod tuženog preduzeća obavljao poslove rukovodioca Službe za investicije. Tužilac je završio Mašinski i Ekonomski fakultet. Tuženi je od "VV" a po projektu "GG" na čelu sa glavnim projektantom, profesorom DD naručio ___ koja je bila izrađena 1988. godine. Već u prvoj godini eksploatacije pokazao se nedostatak o kome se diskutovalo unutar ekipe za investicije tuženog koja je okupljala stručnjake raznih profila na čijem čelu je bio tužilac. Tužilac je profesoru Stanišiću predložio rešenje problema (na osnovu koga je prestala potreba angažovanja radnika) koji se složio sa rešenjem tužioca, a predloženo je prihvatio i tehnički direktor tuženog preduzeće te je izvođač radova pozvan da realizuje projekat tužioca i tako je stvoreno novo tehničko rešenje. To novo rešenje kod tuženog je u primeni od početka avgusta 1989. godine kada je i počela sezona. Odmah u primeni je potvrđena njegova tehnička opravdanost koja se ogledala u finansijskom efektu a koji se izražavao kao razlika između bruto zarada angažovanog nekvalifikovanog radnika i povećanja potrošnje električne energije. Za pet sezona ovaj efekat iznosi 316.219,00 dinara izračunato na dan 18.8.2003. godine. U vreme kada je novo tehničko rešenje stvoreno tuženi nije imao pravno regulisan postupak vezan za inventivne delatnosti. Pravilnik je usvojen tek 23.1.1995. godine. Tužilac nije zaštitio svoje tehničko rešenje.

Odlučujući o osnovanosti tužbenog zahtev prvostepeni sud je dao valjane razloge na osnovu kojih dokaza je prednje činjenice utvrdio pa ove razloge u svemu usvaja i Vrhovni sud.

Na temelju utvrđenih činjenica, ispravan je zaključak prvostepenog suda da se na ovaj pravni odnos stranaka primenjuje Zakon o zaštiti pronalazaka, tehničkih unapređenja i znakova razlikovanja ("Službeni list SFRJ" broj 34/81). Pravilan je zaključak da novo tehničko rešenje tužioca predstavlja pronalazak stvoren u udruženom radu iz člana 146. tog Zakona, a ne tehničko unapređenje iz člana 159. Pronalazak tužioca je novo tehničko rešenje tehnološkog problema tzv. pronalazak podsticaja. Radi se o poluslužbenom pronalasku koji je nastao tako što je tužilac prateći delatnost tuženog preduzeća uočio navedeni tehnički problem, a zatim pristupio njegovom rešavanju i tako je došao do pronalaska. Pronalazak je stvoren u vezi sa njegovim radom u organizaciji udruženog rada, a tužiocu je bilo omogućeno da koristi informacije i druge uslove stvorene kod tuženog preduzeća i do novog tehničkog rešenja tehnološkog problema on je došao zahvaljujući tim uslovima. Pri tome se ne umanjuju tužiočeve sposobnosti i znanje kada je došao do potrebnog rešenja.

Pravilno je prvostepeni sud odbio tužbeni zahtev jer ni po članu 121. navedenog Zakona tužilac ne može da ostvari pravo na zaštitu jer je u tome prekludiran protekom rokova koji su predviđeni ovim članom (3 godine od dana kada je tužilac saznao za povredu prava kojima se štite pronalasci i učinioca i protek roka od 5 godina od dana učinjene povrede), a ni potraživanje na osnovu člana 210. Zakona o oblicacionim odnosima mu ne

omogućuje pravnu zaštitu budući da je nastupila zastarelost potraživanja. Utvrđeno je da se pronalazak tužioca koristi od početka avgusta 1989. godine (početak sezone) pa je do momenta podnošenja tužbe 25.8.1999. godine proteklo više od 10 godina, a u kom roku tužilac nije pristupio realizaciji svog prava.

Kako je tužiočevo potraživanje zastarelo, irelevantni su žalbeni navodi kojima žalilac dokazuje da nije bilo mogućnosti da mu se tehničko rešenje tehnološkog problema patentira i da stoga nije postojala njegova obaveza propisana odredbama članova 147. do 150. tada važećeg Zakona o zaštiti pronalazaka, tehničkih unapređenja i znakova razlikovanja. Neprihvatljivo je pravno stanovište izneto u žalbi da tužiočevo potraživanje nije zastarelo iz napred iznetih razloga. Neosnovano je pozivanje na odredbu člana 166. pomenutog Zakona jer upravo iz te odredbe proizilazi da autoru tehničkog unapređenja pripada posebna naknada za korišćenje tehničkog unapređenja najduže 5 godina od dana početka primenjivanja. Upravo iz ove odredbe proizilazi da je taj rok istekao početkom avgusta 1994. godine s obzirom da je tehničko unapređenje u primeni od početka avgusta 1989. godine. Dokazivanje da se zastarelost računa od dospelosti prvog iznosa naknade a da je to moglo najranije da nastupi po isteku prvog meseca primene, dakle početkom septembra 1989. godine je takođe bez pravnog uporišta. Računanje roka zastarelosti počinje od vremena primene, a vreme primene u toku ove parnice nije bilo sporno i to je prvostepeni sud utvrdio i na osnovu iskaza tužioca (od početka avgusta 1989. godine kada je počela sezona).

Kako je prvostepeni sud prigovor zastarelosti potraživanja pravilno rešio, Vrhovni sud ocenjuje da je žalba tužioca neosnovana i odlučio je kao u izreci na osnovu člana 368. saveznog ZPP i člana 491. stav 1. republičkog ZPP ("Službeni glasnik Republike Srbije" broj 125/04).

Predsednik veća - sudija

Slobodan Dražić, s.r.

Za tačnost otpravka

MN